

Motion till riksdagen 2008/09:So550

av Désirée Pethrus Engström (kd)

Försäkringskassans tolkning av LSS och LASS

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att LSS utestänger människor med funktionsnedsättningar från arbetsmarknaden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till assistansersättning.

Rätten att arbeta

1986–2008 bedrev Frälsningsarmén Refugen där sju unga med grava rörelsehinder arbetade med arkivering, registrering och databaser. Från början hade varje anställd en egen assistent på arbetsplatsen men 1990 valde man att övergå till ett antal fasta assistenter. Anledningen var behovet av trygghet oavsett om en assistent är sjuk eller frånvarande av annat skäl.

1994 kom LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, för att stärka funktionshindrades rättigheter och möjligheter. Lagen krävde då att varje brukare skulle ha tillgång till en egen personlig assistent men Refugen gavs dispens då man ansåg att systemet med fasta assistenter skapade en bättre arbetsmiljö. År 2000 började dock Försäkringskassan att ifrågasätta denna dispens och i år har dispensen dragits in helt. De tre assistenter som är fast anställda på arbetsplatsen förlorade därmed sina arbeten. Resultatet blev en ohållbar situation och Refugen tvingades lägga ner. Omsättningen bland brukarnas personliga assistenter var så hög att en brukare kunde ha fyra olika assistenter under en vecka, vilket kunde innebära 28 olika assistenter på arbetsplatsen. På grund av Försäkringskassans tolkning av LSS gick Refugens assistentteams tioåriga erfarenhet till spillo och skulle ersättas av assistenter som inte var insatta i Refugens arbetsgång och terminologi. Brukarna förlorade därigenom sina arbeten, sin inkomst och den sociala samvaron.

Fel! Okänt namn på

LSS kom till för att stärka den enskilde funktionshindrades ställning. Försäkringskassans tolkning av lagen får dock helt motsatt effekt. Det är därför angeläget att regeringen ser över regelverket så att människor med funktionshinder inte utestängs från arbetsmarknaden.

Rätten till assistans

I november i fjol tog Försäkringskassan fram ett nytt direktiv, IM 2007:161, som underlag för bedömning av assistansersättning. Syftet med det nya underlaget var, enligt Försäkringskassans försäkringsjurist Tomas Sundberg, att strama upp hanteringen av LASS. Då underlaget räknas som ett informationsmeddelande utsattes det inte för något sedvanligt remissförfarande utan antogs efter inhämtande av synpunkter från Sveriges Kommuner och Lands-ting. Detta informationsmeddelande har dock fått mycket långtgående effekter för vissa individer med assistansersättning. Som exempel kan nämnas 32-åriga Michael som tidningen Hjärnkraft skriver om. Michael ådrog sig en allvarlig hjärnskada i en bilolycka i juli 1998. Michael är på grund av skadorna oförmögen att bland annat duscha, ta tvål och schampo, tvätta kropp och hår, torka sig efter dusch, borsta tänderna, ta sin medicin, knäppa knappar, dra upp en dragkedja, sätta på sig strumpor och kalsonger och att ensam klara toalettbesök. Dessutom kan inte Michael avgöra vad som är ätbart och inte. Han kan inte skilja en gurka från ett gem eller mat på tallriken från mat i soppsåsen.

På grund av sina svårigheter har Michael haft personlig assistans dygnet runt, även när han sover. Michael sover nämligen mycket oroligt och behöver assistans och stöd flera gånger per natt. Detta har även konstaterats av Försäkringskassan år 2000 och år 2005. I februari i år kom dock det chockerande beskedet från Försäkringskassan att Michaels assistans dras in helt. Utan att ens ha träffat Michael i hemmet har handläggaren vid Försäkringskassan slagit fast att behovet av personlig assistans underskrider sju timmar och därför dras in helt. Assistansersättningen ges nämligen inte om de grundläggande behoven anses underskrida 20 timmar per vecka. Michaels situation har dock inte förändrats utan hans behov är exakt desamma som tidigare då assistans beviljades dygnet runt. Dessutom konstaterade Michaels läkare så sent som i april 2008 att assistans 24 timmar per dygn är en nödvändighet.

Enligt Försäkringskassans interna meddelande ska hjälp enbart ges om personen inte kan äta själv. Trots att Michael inte vet när det är dags att äta, inte kan förbereda maten, inte kan skilja mat från sopor, och trots att han inte kan se maten om den hamnar utanför hans starkt begränsade synfält anses Michael kunna äta själv. Han kan fysiskt föra gaffeln till munnen och därmed anses han inte berättigad till assistans.

Detta är ett absurt och omänskligt beslut som rimmar mycket illa med LSS intentioner om att ge alla möjligheten att leva ett så vanligt liv som möjligt. Försäkringskassans tolkning diskriminerar människor med en funktionsnedsättning i den kognitiva förmågan. Fokus tycks ligga på att ge assistans till

Fel! Okänt namn på

dem med nedsättningar i den muskulära förmågan. Människor med kognitiva nedsättningar, i behov av motivation och aktivitet, bortprioriteras. En hjärnskada kräver dock att stödet ges av ett fåtal personer som känner personen väl. Det är av största vikt att assistenten kan tolka och förmedla vad den enskilda vill och förstå hennes/hans behov. Regeringen bör därför beakta vad som anförts ovan angående rätten till assistansersättning.

Stockholm den 7 oktober 2008

Désirée Pethrus Engström (kd)